

Anexa D5 – Interviu semi-structurat sociolingvistic – Remigranți MD și RO

Instrucțiuni de utilizare

Capitolele 1, 2, și 3 vor fi utilizate în ordinea decisă de cercetător, în cadrul unor interviuri individuale cu subiecții românofoni, după completarea chestionarului (cu microfonul la vedere sau ev. înregistrați în secret, cu aprobare ulterioară de folosire, dată de subiect în scris).

Scop

Studierea statutului pe care remigranții românofoni de primă și secundă generație îl atribuie limbilor de origine, în situația reconfigurării repertoriului lor lingvistic după terminarea migrației: româna (la basarabeni din România) italiana, franceza respectiv spaniola (împreună cu dialectele acestor limbi) ca o comparație între *atitudine* și *comportament lingvistic*. Interviuul SL și Chestionarul SL sunt instrumente complementare; Interviuul se rulează după chestionar, pe care îl completează, construind **migrafia** subiectului. Răspunsurile lămuresc – nuanțează declarațiile circa **atitudinea lingvistică**, pe când preferința (din partea intervievatului) pentru o anumită varietate lingvistică în defavoarea alteia în anumite momente ale discuției precum și unele fenomene de interferență din vorbirea subiectului oferă indicații despre **comportamentul** său **lingvistic**.

Atitudinea este opinia subiectului despre statutul elementelor ce compun repertoriul său lingvistic, spre exemplu alegerea unei limbi în detrimentul alteia, selecționarea unor cuvinte cu rol de enfatizant al superiorității ori inferiorității unor elemente identitare în contextul contactului cu alte limbi/culturi (*ce părere am despre limbile pe care le știu*).

Comportamentul este modul de a selecționa limbile și dialectele și chiar cuvintele în discurs, în funcție de tema de discuție propusă de cercetător, fără ca să existe o intenție în a opera acele selecții (*cum folosesc în practică varietățile lingvistice la dispoziția mea*). Atitudinile lingvistice sunt declarații care pot fi confirmate sau nu de comportamente lingvistice. Toate răspunsurile subiecților reprezintă atitudini, în timp ce la momentul analizei înregistrărilor audio, fenomenele de interferență lingvistică, de inserție, de code-mixing etc. vor reprezenta dovezi ale comportamentului lingvistic. Analiza atitudinilor subiecților se pretează la interpretări operabile din perspectiva mai multor arii științifice:

A: socioantropologie

- 1 Analiza ratei afirmării identității individuale în raport cu proiectul migrator (succes pe scurtă durată, succes – lungă durată, insucces pe scurtă durată, insucces – lungă durată)
- 2 Analiza compoziției multiple a identității migrantului / ex-migrantului
- 3 Analiza nivelului de integrare socioculturală în societatea-cultura gazdă

B. psihologie socială

- 4 Analiza percepției despre sine (*cum credem că suntem*);
- 5 Analiza percepției despre sine prin comparație (*cum cred alții că suntem*)
- 6 Analiza proiecției pozitive, construcția sinelui (*cum ar trebui să fim*)

C. sociolingvistică

- 7 Analiza statutului și a rolului limbilor din repertoriu (în funcție de prestigiu) în raport cu acțiuni-ritualuri relevante în afirmarea unor valori, credințe, trăsături identitare (*cine vorbește cu cine, în ce limbă, despre ce, cum și de ce...*).

	Capitol	Note
1. Identitate culturală în sens larg, auto-imagie		
1	După ce ați plecat în străinătate ați devenit mai atașat de țara natală? Cum vi se păreau obiceiurile tradiționale, folclorul, costumul popular, muzica populară, perioada sărbătorilor de iarnă, de Paști înainte de a emigra în <u>Țara de destinație a migrației</u> ? Dar pe perioada în care erați în străinătate? Dar odată întorși în <u>Țara de origine</u> , cum vedeți și trăiți aceste lucruri acum? Dar copiii dvs.?	
2	Cum vedeți caracteristicile românilor înainte de a (e)migra? Odată ajuns în <u>Țara de destinație a migrației</u> , ați putut constata care erau punctele noastre forte și care cele slabe, ca români? Prin ce trăsături credeți că ne deosebim de națiunea în mijlocul căreia locuiați pe atunci? Ce apreciați la cultura și în comportamentul locuitorilor țării-gazdă și credeți că și românii ar trebui să adopte?	
3	Cum ne vedeau ceilalți pe noi, atunci când vă aflați în <u>Țara de destinație a migrației</u> ? (<i>ceilalți</i> = mă refer la români / italieni / francezi / spanioli)	
4	Cum s-a modificat percepția / convingerea dvs. după perioada migrării, când ați cunoscut și alte popoare, alte culturi? Acum cum considerați că suntem, ca popor? Dar dvs. ca individ?	
2. Actul migrării și al întoarcerii, al remigrării [atitudini, motivații, judecăți de valoare]		
5	De ce ați plecat din <u>Țara de origine</u> (Republica Moldova / România)? Din motive financiare, culturale etc.? De ce ați ales ca <u>Țară de destinație a migrației</u> (România / Italia / Franța / Spania) și nu altă țară ? Care au fost motivele?	
6	Privind înapoi, credeți că plecarea în <u>Țara de destinație a migrației</u> a fost o decizie bună?	
7	Care au fost motivele ce v-au determinat să vă stabiliți din nou în <u>Țara de origine</u> (Republica Moldova / România) ? Ce ați găsit aici?	
8	Dacă ați putea să migrați din nou, să o luați de la capăt, ați migra? Unde? Tot în <u>Țara de destinație a migrației</u> sau în altă țară?... Cum ați face de astă dată? Ce ați găsi acolo?	

3. Integrare în Țara de destinație a migrației

9	Aveți prieteni atunci când locuiați în Țara de destinație a migrației, <i>cfr.</i> ceea ce ați spus în cadrul chestionarului. Nuanțați, vă rog... Mai aveți prieteni români / italieni / francezi / spanioli, acum că v-ați întors?			
10	Ce schimbări ați perceput în România de când v-ați întors? Cum vedeți viitorul țării și al dvs.?			
11	Ce doriți să faceți pe termen scurt în viața dvs.? Dar pe termen mediu-lung?			
12	Vă simțeați ca un străin în Țara de destinație a migrației? Dar acum în Țara de origine? Care sunt neliniștile dvs.?			
13	Considerați că limba maternă / graiul local au diferite nivele de încărcătură emoțională față de limba pe care ați deprins-o în Țara de destinație a migrației? Dacă vă amintiți sau povestiți lucruri mai triste, în ce limbă preferați să o faceți? Dar atunci când sunteți supărat, nervos, în ce limbă preferați să vă exprimați? Mai vorbiți în limba Țării de destinație a migrației? Intenționat sau spontan, din obișnuință?			
14	În Țara de destinație a migrației vi s-a întâmplat vreodată să aveți impresia că deveniți o altă persoană atunci când treceați de la o limbă la alta? În alte cuvinte, să 'sune' diferit vorbitul în limba maternă / graiul local față de limba din Țara de destinație a migrației română / italiană / franceză / spaniolă)?			
	Numele subiectului	Data	Oraș, Țară	Subiectul a fost comunicativ?
				Note

Ipotezele de lucru ce se vor verifica prin folosirea Chestionarului SL (vezi instrument):

1. unui nivel ridicat de incluziune lingvistică a limbilor grupurilor imigrante (L1) în țara de destinație a migrației îi corespunde unui nivel ridicat de incluziune socială;
2. unui nivel ridicat de cunoaștere a limbilor din țara de destinație (L2) îi corespunde un nivel ridicat de integrare a migranților în cultura gazdă;
3. unui nivel ridicat de păstrare a limbii și culturii de origine (L1) îi corespunde o mai slabă internalizare a elementelor identitare specifice țării de destinație, vehiculate în principal prin limba majoritară (L2).

Iași, 06.07.2018

Dr. Alexandru-Laurențiu Cohal (autor)

Dr. Ioana Repciuc (colaborator)

Institutul de Filologie Română "A. Philippide"